

M. Schjelde

Det er en fejl at tro, at livet skal være lystbetonet

Jeg vil prøve at fortælle min meget indviklede historie på meget få sider. Jeg ville ønske, jeg kunne give dig et tema, men det, der kommer tættest på, er, som du ligesom jeg nok har hørt, at det er en fejl at tro, at livet er lystbetonet. Lyst og liv er for mig en antitese, og på den måde passer jeg godt ind i kulturen omkring skole og arbejde. Og så alligevel ikke.

Min far lærte mig engang, at dét at løbe egentlig bare er et kontrolleret fald. Mit personlige kontrollerede fald tog afsæt i min første skoledag. Siden har jeg hængt frit i luften på vej mod en målstreg, der falder med samme hastighed.

Dog har jeg altid været glad for at løbe. Helst lange ture, så der er tid til at høre musik. Jo længere tur, desto længere pause fra det løb, der venter, når jeg kommer hjem. Da jeg var 18 begyndte jeg at løbe lange ture hver dag. Jeg fik en idé om at løbe et halvmaraton, men en uge før fik jeg en skade i mit venstre knæ, der senere viste sig at være en flænge i min menisk. Jeg tog til løbet alligevel. Men smerten blev for meget, og jeg måtte give op. Det var første gang, jeg gjorde det. Sådan er jeg jo ikke.

Nogen har engang sagt til mig, at dem, der siger, at man ikke kan løbe fra sine problemer, bare ikke har løbet hurtigt nok. Og det er så det, jeg har gjort: Jeg har løbet.

*Jeg kan sagtens løbe fra mine problemer.
Og problemet er ikke at løbe fra dem,
men at jeg ikke kan stoppe med at løbe igen.
Fordi hver gang jeg sænker farten lidt, sparker problemerne mig på mine hæle.
Alle led og knogler i min krop er sprunget eller brækket eller begge dele.
I over ti år har de ikke kunne heale,
sålen på mine sko er slidt ind i mine fødder,
og jeg ved, at hvis jeg stopper,
så står jeg 11 år væk fra, hvor jeg startede.*

Så hvad nu hvis mit problem ikke kan løses ved at løbe fra det. Hvad hvis jeg ikke kan løbe fra det; fordi mit problem netop er, at jeg løber. Med én fod i kamp mod den anden har jeg sprintet gennem hver episode og hvert øjeblik i mit liv. Jeg har levet mit liv i frit fald. Udefra har mine lærere, min familie og mine venner troet, at jeg var i gang at lære at flyve. Mit fald har i manges øjne været et vidunder.

Jeg tog mine første skridt på skolebænken. De andre begyndte med langsomme trin, men jeg måtte hurtigt op i fart for at kunne følge med. Mine forældre har altid sagt, at jeg var et positivt, energisk og lykkeligt barn, men det skiftede altså meget pludseligt, da jeg satte mine fødder i folkeskolen. Det har altid været svært at sige, hvorfor det var sådan. Jeg var et anderledes barn. Det kunne både mine lærere og klassekammerater godt mærke. Jeg reagerede, hvis jeg oplevede uretfærdighed. Det kunne de ikke lide. Mit første minde fra min skolegang er et traume. Jeg husker mest af alt følelsen, og i mange år havde jeg fortrængt episoden. Vi løb rundt og legede med skolens sjippetove. Drengene legede vildere end pigerne, derfor ville jeg helst lege med dem. Vi var lige startet i skole, og jeg kendte ikke nogen særlig godt. Der er huller i min hukommelse. Jeg husker, at jeg siger fra, men at det ikke nytter. Og så tager de mit tøj af. Det var sommer, så jeg havde kun en kjole og underbukser på. Begge ting kom af. De bandt mig fast til et træ med de sjippetove, som vi før havde leget med. Og så stod jeg der. Det er nok begrænset, hvor gode knuder en gruppe drenge på 6 kan binde, så måske kunne jeg godt have

brudt fri. Men det gjorde jeg ikke. Jeg stod bare. Helt stille. De grinede af mig, og så hentede drengene de andre børn og fik dem til at kigge på mig. Jeg kan ikke huske, hvad de sagde, eller hvorfor de syntes jeg var underlig. Men det syntes de. Da klokken ringede ind, gik de andre børn, og jeg blev stående. Jeg stod bare. Jeg græd ikke. Skreg ikke. Jeg var helt forstenet. Det føltes, som om jeg stod der i flere timer, men det var nok nærmere 20 minutter, der gik, før min klasselærer fandt mig.

Jeg fik skrevet hjem. Læreren skrev til mine forældre, at jeg havde skabt en konflikt, at jeg var blevet sur på drengene, og at jeg havde taget mit tøj af. Det var den første gang af mange, hvor jeg fik skæld ud for at være for opmærksomhedskrævende og for ikke at kunne styre min vrede. Det var altså min skyld. Drengene fik ikke skrevet hjem. De var jo kommet ind til timen, da klokken ringede ind. De kunne finde ud af at efterlade legen i frikvarteret, og de kunne spille efter skolens regler. Det kunne alle de andre børn. Pigerne kunne tegne inden for stregerne. Drengene lærte tabeller. De lavede legeaftaler med deres samkønnede venner og forstod, at legetøjsbiler kun måtte køre på gulvet. Mens jeg altid stod på den anden side af streger og kørebaner og kiggede på. Min tid var begyndt som et kønnet fænomen. Uret var startet.

*Min eksistens er et kønnet fænomen,
og mit medfølgende ubehag er et tiltagende samfundsproblem.*

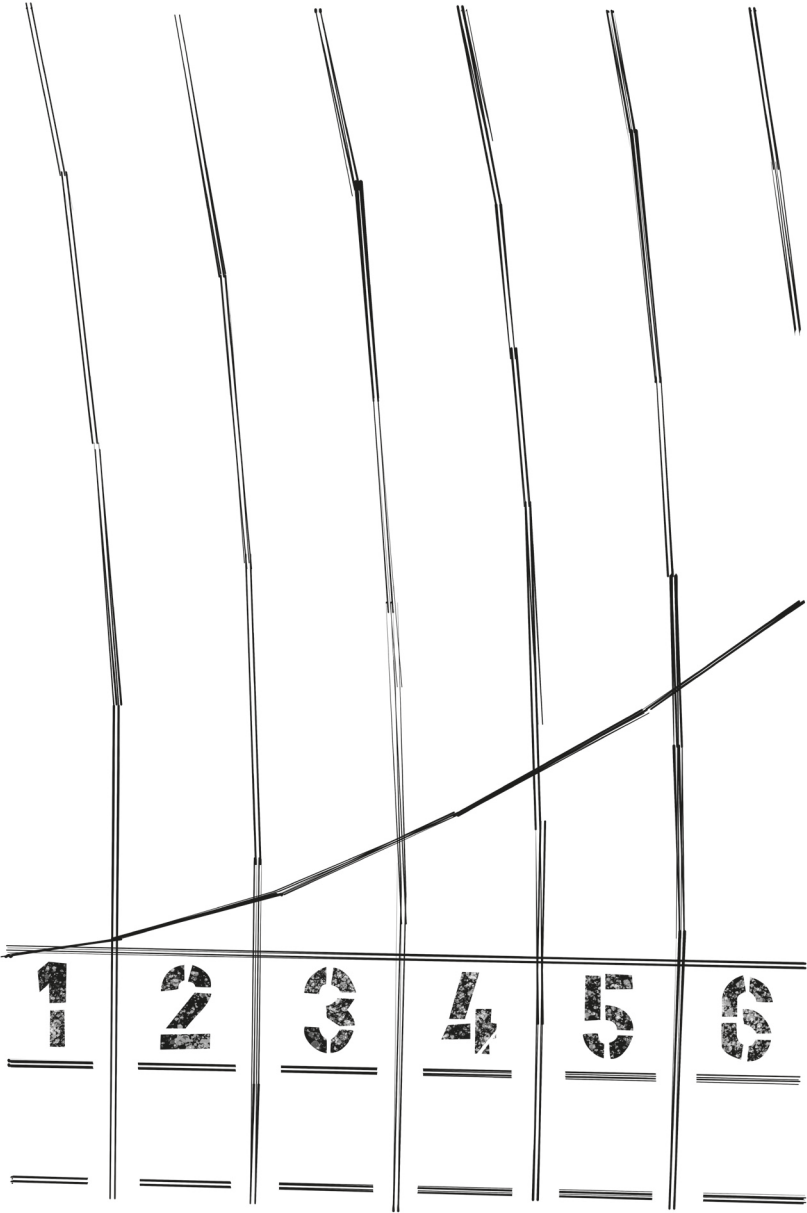
Ungdommen er forskruet og forvirret,

og jeg er og har altid været for meget, for lidt, for følsom, for voldsom, for styrrer, forfængelig, forskrækket, for krænket, forfærdelig, forurennet, foruden, fortalt, fortiet, fortabt, forgabt, forvrænget, forsvundet, forlagt og/eller anbragt, fortvivlet, forslået, forskrevet, forbrændt, fordummet, forkrampet, forskræmt, forsinket, forsigtig, forført, forpint, forpligtet, fornærmet, forladt, forgrædt, forgået, forfulgt, forbudt, foran og forkert.

Min tid i uddannelsessystemet var en konditest. Min puls har været på maks. siden 2006. De første år brugte jeg på at lære ikke at blive vred, når andre var uretfærdige. Det var en masterclass i konfliktforståelse. Jeg formulerede regler i mit hoved: Hvis nogen siger noget tarveligt, og du siger fra, så er det dig, der har skabt konflikten.

Jeg måtte op i fart for at være med. Det kom jeg også. Lige pludselig var jeg foran. Jeg skiftede skole i 6. klasse, og inden for den første måned skulle vi lave en løbetest. Egentlig var testresultaterne delt op i drenge og piger, men de ændrede det, da jeg var hurtigere end den hurtigste dreng. Jeg var hurtigst. Jeg klarede mig på papiret fantastisk i undervisningen. Man skulle tro, jeg var i mål, men der var noget galt. Jeg var ked af det. Og selvom de voksne på det tidspunkt tænkte, at det var en speciel form for børne-depression eller normalt præ-teenage ked-af-det-hed, så kan jeg som dengang stadig sige, at det var en fuldvoksen depression med veludviklede selvmordstanker bundet fast på en 12-årigs løbesko. Jeg snakkede med psykologer og lærere, men det endte altid med en konklusion, der sagde, at jeg jo klarede mig rigtig godt i skolen og gik til håndbold og alt muligt, så der var jo mange, der havde det værre end mig. Det forstod jeg også godt. Min faglighed blev anerkendt gennem hele min skolegang, men det blev også brugt som en undskyldning for ikke at hjælpe mig, fordi lærerne kun så mig, når jeg rakte hånden op og svarede rigtigt. Og børn, der har det dårligt, klarer sig ikke godt i skolen, så jeg havde det vel godt? Men jeg lavede ikke lektier, og jeg kunne ikke høre efter. Jeg kunne ikke fokusere, og jeg var rastløs, når jeg sad stille. Det er jeg stadig. Alligevel klarede jeg mig godt på papiret. Det er nok derfor, at jeg først fik min ordblindhedsdiagnose på gymnasiet og min ADHD-diagnose som 21-årig. Hvis det ikke var min faglighed, der blev talt om, var det min charme. Jeg var jo så sjov og sød. Samtidig var jeg også slank og pæn. Jeg havde jo masser af venner, så det skulle jo nok gå. Derfor finder jeg først ud af, at jeg er autist, lige efter jeg nu er blevet 22 år. Mine neurodiverse kanter blev dog kaldt noget andet først.

Jeg starter modvilligt på gymnasiet i 2017 efter et år på efterskole, hvor jeg havde det bedre end i folkeskolen, men stadig rigtig dårligt psykisk. Men med højt tempo og ingen pause fik jeg både høje karakterer og fraværspcenter. Mens jeg gik i gymnasiet, blev jeg kaldt en 12-talspige, og når jeg klagede over ondt i livet, var rådet, at jeg skulle slappe lidt af og stoppe med at bruge så meget tid på skolearbejdet. Men... Jeg lavede ingen lektier og havde 25 % fravær. Hvis jeg

skulle bruge mindre tid, skulle jeg jo droppe ud, men det blev slet ikke nævnt som en mulighed. Jeg var jo så klog og dygtig, hvad skulle jeg ellers lave? Mine afleveringer blev skrevet aftenen før og belønnet med et 12-tal, samtidig med at min lærer belærte de andre i klassen om, at hvis man vil have gode karakterer, så skal man altså ikke skrive afleveringen på dagen. Jeg sagde ikke noget. Midt i 1.g fik jeg mit andet store sammenbrud. Mit første havde sengelagt mig i 3 måneder i 9. klasse, og mit andet skriver mig ind i det psykiatriske system, hvor jeg helt klart hører til, men ikke i den kasse, jeg blev sat i. Fra jeg er 17 til jeg er 21, bliver jeg behandlet for skizofreni. Jeg startede egentlig på antidepressive som 14-årig, men nu kommer der andre boller på suppen. Eller piller i blodet. Hver gang jeg fremlagde mine makabre myldertanker eller mit fjerne fængsel af fremmedhed, der adskilte mig fra resten af verden, blev jeg vejret, målt og fik kastet en recept i hovedet. Hver pille gjorde noget nyt. Først blev jeg træt. Jeg var i live i en død krop med en hjerne, der følte som om, den var smeltet og så blevet lagt i fryseren. Min krop rystede, når jeg lå ned. De fleste dage sov jeg over 14 timer, men aldrig rigtig om natten. Til den dag i dag, kan jeg ikke huske en eneste morgen fra min gymnasietid. Det hele er gemt bag en pillehvid tåge af fejlbehandlet dis.

Efter jeg fik min studenterhue med et 12-tal-lignende gennemsnit og et fravær på 33 %, tog jeg på højskole. Jeg var knækket. Men højskole skal jo hjælpe. Den her gang bliver det godt. Den her gang.

Men mit højskoleår gjorde mig nok egentlig tungere end lettere. Igennem hele min tid på gymnasiet havde jeg fået at vide, at når jeg kom på højskole, så blev det bedre. Ligesom, jeg fik at vide på efterskolen, at gymnasiet ville blive bedre. I folkeskolen ville gymnasiet blive bedre. Men jeg tog på højskole, og fandt ud af, at jeg stadig skulle løbe. Og jeg løb stadig alene.

*hver time i mit liv har skulle overstås,
fordi den næste, der kommer, bliver anderledes,
men hver dag er i går,
og i morgen om et år
er jeg måske
i onsdags igen.
Viserne vil altid pege på 12 igen
starte forfra.
I morgen er der også en dag
desværre.*

Efter højskole blev jeg opfordret til at tage på universitetet, fordi der ville jeg trives. Jeg kunne dyrke min faglighed med andre, der også var glade for sprog og litteratur. Det gjorde jeg. Jeg sprintede videre. Det blev til en slutspurt. For omkring påsken 2022 skete der noget. Pludselig stod jeg som 21-årig og opdagede, at jeg aldrig havde været glad, selvom jeg havde alt, hvad man skal have. En sød kæreste, en god familie, gode karakterer, succes og mange venner. En flot krop og et pænt ansigt. En rigtig god form. Men jeg har aldrig været glad. Det er aldrig blevet bedre. Det er blevet værre.

*Kigger jeg tilbage,
ser jeg spildte dage:
12-taller og løbeture,
opkast og slanketure,
og frem er der ingenting.
En masse af alt for meget og lidt for lidt.
To brækkede fødder, der tager forhastede skridt
og stadig prøver at komme først.
Falder om og dør af tørst.*

I mange år havde jeg råbt efter hjælp uden andet svar end et ekko. Psykiatrien trådte først ind, da jeg endte i en psykosetilstand som 17-årig. De gav det navnet skizotypi og senere skizofreni. I mange år accepterede jeg min diagnose. Jeg var endda åben omkring det og lavede jokes om det med mine venner. Jeg havde det fint med at være skizofren, indtil jeg fandt ud af, at jeg ikke var det. Hver gang jeg sagde noget til en psykiater, drejede de det til at være noget andet end det, jeg sagde. Hver gang jeg var til møde i psykiatrien, ville mine behandlere blive ved med at spørge om vrangforestillinger og psykoser, og hver gang ville jeg sige, at det ikke var det, der fyldte for mig, hvorefter de ville udskrive en ny antipsykotisk pille til samlingen.

Det var min psykiater i min nye studieby, der, efter jeg var startet på universitet, sagde til mig, at hun ikke mente, jeg var skizofren. Derefter kom min ADHD-diagnose, og derefter idéen om autisme, men da jeg måtte droppe mit studie og flytte tilbage hos mine forældre, blev jeg sendt til Næstved med en skizofrenidiagnose, som jeg stadig prøver at få revurderet.

Jeg startede med egentlig bare at ville holde et halvt års pause for at fokusere på mit helbred. Det halve år er nu gået med at vente på at få den hjælp, jeg behøver, og jeg venter stadig.

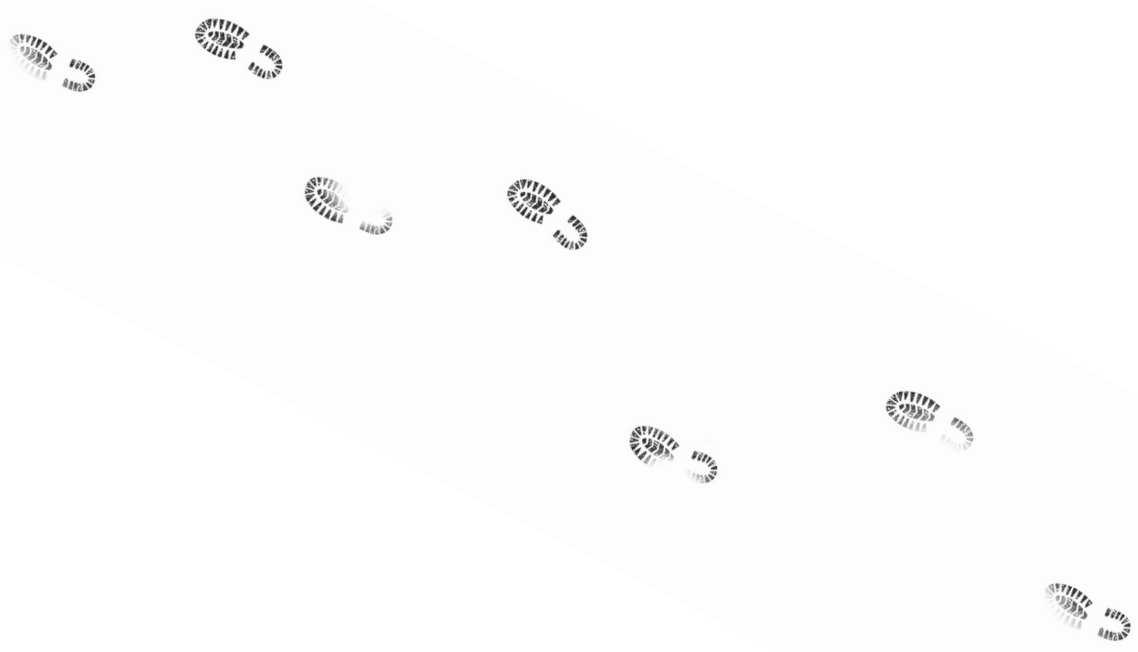
Lige før sommerferien 2022 tager jeg til lægen og spørger om en hjerne-scanning. Jeg er blevet overbevist om, at der må være en kræftsvulst eller en anden skade. Det er den eneste forklaring, jeg kan finde. Lægen siger nej. Jeg har det forfærdeligt. Jeg bliver indlagt. Jeg er angst, depressiv, spiseforstyret, selvmordstruet og ude af stand til at være i min egen krop. Men samme dag, som jeg bliver indlagt, får min far konstateret kræft, så jeg bliver udskrevet.

En uge efter møder jeg op igen, men de siger, at det ligner, at jeg har det godt. "Jeg har det dårligt," siger jeg. "Men du er velfungerende," siger de. En uge før ville jeg tage mit eget liv, og siden da har min far fået kræft, og jeg har været efterladt med mine egne tanker, men nu har jeg det åbenbart fint. Tak for det. Så må jeg jo have det fint. Så jeg fortsætter med at løbe. En måned efter melder jeg mig mentalt ud af mit studie.

Jeg fortsætter i psykiatrien og sætter endelig tid af til, at kunne være der mere, da de har sagt, de ikke kan hjælpe mig, hvis jeg ikke har tid. Efter et halvt år, hvor jeg har haft tid, har jeg været til én samtale i psykiatrien, hvor

jeg sagde, at jeg ikke kan mere, og jeg ikke ser en fremtid, selv hvis jeg drømmer, der er det her værd. De skriver i min journal, at jeg “objektiv fremstår p.t. bedre fungerende, end hun giver udtryk for, om end hun uden tvivl er forpint af sin tilstand”, men samtidig “ikke kan være alene og tage vare på sig selv”. De skriver, at jeg har svært ved at vælge livet til. Men det er ikke det, der er problemet. Det er ikke, fordi jeg ikke vil vælge livet til, men fordi jeg lever i et samfund, der vil have mig til at vælge det fra.

Min krop, mit ansigt og mit tøj skaber en person i andres øjne, som ikke findes i min verden. Jeg forstår mere og mere for hver dag, der går, at det ikke handler om mig. Det handler ikke om, hvordan jeg har det. Målet er ikke, at jeg skal have det godt. Målet er, at jeg skal tage en uddannelse, som gør mig syg, og derefter få et arbejde, jeg ikke kan lide. Så jeg kan leve et liv, der ikke er mit. Jeg er først et problem, når jeg ødelægger billedet.

Lige nu

er jeg vækst.

Jeg er vokset uden indhold

og er nu en groende skal

der indeholder alt

hvad jeg er værd:

arbejdskraft og møtrikker,

der skal dreje for samfundet,

der slår mig ihjel.

Jeg skal bruge mit liv på at arbejde,

men ikke af lyst.

Det er en fejl at tro, at livet er lystbetonet.

Jeg lever for at holde et samfund i gang

for, at jeg kan leve i det samfund

og arbejde for at holde samfundet i gang,

men ikke, fordi jeg vil.

Fordi jeg skal holde samfundet i gang,

for hvis jeg ikke gør det,

går det i stå,

og så kan jeg ikke leve for at holde det i gang.

Det er spild af tid at have det godt,

og derfor har jeg aldrig spildt et minut,

og jeg glæder mig til at opretholde et system,

der ikke spilder min tid.

Først nu er jeg begyndt at spilde min tid.

Det seneste halve år har jeg spildt min tid på at undgå de systemer, der hele mit liv har skubbet mig videre. Jeg har taget al mit akademiske potentiale og lagt det i en kasse et eller andet sted. Og langsomt begynder jeg at lunte. Lige nu går jeg bare. En dag kan jeg måske stå helt stille og kigge på alle jer andre, mens I overhaler mig uden at vide, hvor I skal hen. I stedet for kun at kigge frem, vil jeg se mig lidt omkring.

Ikke fordi jeg skal, men fordi jeg har lyst.

Skrivemakker: Stella Buur Rasmussen